

TRIBUNA

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 luni 10 cor.
pe 3 luni 5 cor.
pe o luna 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un păgărnosod: prima dată la
seară, a doua oară 12 haini, a treia
oară 8 h. de fiecare publicitate.

Atât abonamentele, cât și inserții
trebuie să se plătească în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Telefon defrancat nu se primește.

NICI REBELI NICI APOSTOLI.

Idea fundamentală, a politicii ce o facem aici în Arad este conservarea existenței noastre naționale. În scopul acesta am atins corzile punctelor de întâlnire cu elementul maghiar — *pe bază națională*.

Ungaria are lipsă de consolidare internă și monarhia Austro-Ungară de poziție de mare putere. Suntem dar de acord cu maghiarii, căci și noi vrem țigăna consolidării interne și falanga unei mari puteri contra eventualităților orientale.

De ce dar nu ne înțelegem? De ce nu am aliat punctele de întâlnire?

Simplu de tot. Pentru-ca politicianii maghiarii nu se mulțumesc cu contopirea noastră politică, ci ne cer contopirea etnică, adică lăpădarea de limbă și lege, prefacerea noastră în maghiarii, adică ni-se cere apostasia și noi nu suntem și nu vom fi nici când apostazi. Mai bine morți de cât fără limbă și lege.

Și precum politicianii maghiarii au falsificat națiunea politică în națiune etnică, astăzi și integritatea politică a statului ungar o identifică cu integritate etnică maghiară. Cine nu vrea să fie maghiar, neagă integritatea statului ungar. Această mistificație se aruncă apoi în gura vulgului agitat de paroxismul șovinismului și eată românii scoși de dușmanii integrității statului ungar.

Întru noi nimenea nu neagă și nu ținde la știrbirea integrității statului. Din contră, solicităm consolidarea statului prin regularea raporturilor de naționalitate pe cale constituțională. Și în acest scop am decretat activitatea, ca să vorbim odată gură cu gură, nu tot de pe stradă. Sunt rebeli aceia care vor pe cale constituțională să intre în parlament?

Au cerut acești pacnici cetățeni voia pentru o conferință națională, ca să-și revizuiască programul conform unanimei dorințe a reprezentanților națiunii române în Sibiu. Și uite, ce face domnul Tisza, nu admite reviziunea programului, asta are de urmare ca programul rămâne cum a fost și apoi tot el te face trădător de patrie pe tema programului de care nu ne lasă să ne atingem. Ne-am mărginit dar în Sibiu la decretarea activității.

Atâta a fost destul ca să se descarce urtuna asupra noastră. În punctul acesta n-au mai fost deosebire între maghiar și maghiar, ci ca un om se sculară dușmanii și amicii d-lui Tisza de-opotrivă să-i ceară cuvânt deslușitor. Până și despre aceea i-s-a cerut dare de seamă, dacă a cutezat să stea în vorbă cu un trădător de patrie cum e Mangra.

D-lui Tisza i-a fost binevenită această urtună pe care a și exploatat-o pe deplin în discursul său rostit naintea deputației din Miskolcz. Stăm în fața alegerilor și discursurile electorale cad sub alt raport de judecată, și aici urmează, că vom trece peste duhul orășesc al acelui discurs.

Domnul Tisza face act de nobleță în acel discurs din aceea, că a dat școalei de fete din Sibiu banii colectați pentru monumentul unui erou, care din întâmplare a fost român. Sublinierea acestei noblețe cu ilaritatea auditoriului său din sala Hungariei a dat perfectă notă a brutalității de sentimente ce rezidă în sinul nobilului conte Tisza și a nobilului sau auditor.

Socialistii au organizație politică, în ultima sesiune parlamentară s'a dat avisul pentru formarea partidului antidinastic. Toate sunt admise în lume afară de un singur lucru, care este organizarea partidului național român. Dl Tisza susține ordonanța Hieronimiană. Și partidul format astfel cum este pe baza programului din 1881 îl declară de stat în stat.

Arunca apoi praf în ochii lumii cu nețezirea unora, sunt zice domnia sa și de aceea, cari se asimilează. Așteapta însă ca toți să se asimileze, altfel — foc și pucioasă peste noi.

Aici iar am ajuns la punctul de apropiere, iar suntem tot acolo, căci vrem întâlnire. Domnul Tisza a uitat însă să spună lamurit, că pe ce bază vrea întâlnirea și astfel așteptăm și noi ori să ne spună apriat pe ce bază înțelege apropierea și apoi de, vom vedea ce vom zice. Din parte-ne adăugăm baza noastră: *nici apostazi nici rebeli*.

Încât privește captalia cu România, apoi de, știm și noi ce înșamnă pentru România o mare aliată ce dominează valea Dunării, precum și domnul Tisza știe ce înșamnă alianța României pentru aceea mare putere. Aici suntem quitti.

Dar focmat în vederea acestei știri comune ce are să ne ajungă la valea Dunării am solicitat întotdeauna consolidarea internă ca să fim tari în afară. Fără de aceasta consolidare monarhia Austro-Ungară e cal pe pârșele în fața evenimentelor ce au să urmeze.

Domnul Tisza să țină seamă de aceea, că cu cât a inveninat mai mult raporturile de naționalitate din țară, cu atâta a îndepărtat Ungaria mai mult dela influința hotăritoare în «politica ce dominează Valea Dunării» și fatalmente ne pregătește catastrofa comună, care poate fi un al doilea Mohács.

Domnul Tisza simte aceasta primejdie, dar nu are curajul civic să spună capetelor inferbintate de paroxismul șovinismului, că soartea patriei pretinde ca toți fit ei să fie mulțumiți, căci de brațele tuturor au lipsă. Și noi numai ca români putem fi mulțumiți.

Despre limitele existenței noastre ca români să vorbim dar, căci de recunoașterea acestor limite nu poate fi vorba nici de o Ungarie tare și nici de o monarhie Austro-Ungară adecuată forțelor ce-i stau în față la porțile Orientului.

Patria și binele ei obștesc mat înainte de toate, domnule Tisza, apoi sentimentele subiective și apetiturile naționale. Și patria care este întocmai astfel a românului cași a

maghiarului pretinde dela un ministru să fie patriot în senzul etic al cuvântului, ear nu demagogul unei rase.

IMPORTANȚA POLITICĂ A CONFERINȚII.

Dacă s'ar mai găsi un Român care să nu înțeleagă ori să nu recunoască importanța politică a conferinței dela Sibiu, credem că după ce va fi citit scrisese ziarelor maghiare din acest incident, va fi pe deplin edificat și convins.

Ziarele maghiare opoziționale îi fac adică lui Tisza cele mai grave imputări. Il acuza nu numai cu «paclare» (care în ochii șovinistilor este egal cu — tradarea națională), dar scriu că din nepricepere ori poate ca să strice opoziției, pe ici pe colo, a dat «Valahilor» voie să se organizeze earăși, să facă ceea-ce puterea de stat nici în zece de ani nu va mai putea strica.

«Budapești Hirlap» a scris deja trei articole pe tema aceasta — și ce lălele oficioase și semioficioase grăbește să liniștească pe Unguri, să nu se teamă: Tisza va ști el ce să facă pentru-ca «Valahii» să nu-și poată realiza planul: să aibă adică partid organizat pe base naționale, și îndeosebi inspirat de principii ca cele cuprinse în enunțatiunile conferinței dela 10 Ianuarie. . .

Presa maghiară declară adică unisou că acest «program» este o adevarată tradare de neam. Punctul întâi din enunțatiuni cere adică să fim recunoscuți și noi Români de element alcătuitor de stat și păstrându-se unitatea și integritatea statului, să ni-se asigure prin legi fundamentale drepturi d'opotrivă cu ale Ungurilor.

Ceea-ce se cuprinde altminteri și în legea de naționalități, care însă nu se execută. Tocmai de aceea, conferința cere și executarea legit de naționalități, după cum și modificarea ei în sens de a se garanta executarea, pe cum cere și largirea drepturilor cetățenești și naționale, ca de pildă *suffragiul universal*, votul secret, votarea în notariate în fața unei comisii ambulante, — introducerea limbii naționalităților în administrație și justiție pretutindeni unde naționalitățile sunt în majoritate. . . S'a cerut d'asemenea, ca învățământul primar (elementar) să se facă numai în limba maternă a copiilor. — și alte lucruri drepte, pedagogice și folositoare nu numai naționalităților, dar în primul rind patriei.

Adevarat, că toate aceste lucruri sunt diametral opuse idealului șovinistior. De aici supărarea mare a tuturor ziarelor maghiare fără osebire de partid.

Și adevarul acesta este: de zece ani partidul național nu s'a mai putut întruni și poporul român n'a putut fi consultat asupra dorintelor sale politice. Nu numai adversarii, dar chiar mulți dintre noi, credeau că viața noastră de partid este desființată.

Ținerea conferinței dela Sibiu ni-a pus din nou în situația de a dovedi că nu suntem desorganizați, că organele partidului există în plenitudinea lor, ele au lucrat, pe cât li-a stat în putință, iar solidaritatea națională și înțelegerea între reprezentanții autorizați ai partidului s'a manifestat în chip nu se poate mai impunător.

Eată primul succes al conferinței.

Al doilea este chestia *programului*. S'a recunoscut anume, *unanim*, că *programul dela 1881 trebuie revizuit* și s'a și dat însărcinare, celor în drept, să lucreze un proiect de program, ca astfel în viitor să avem un program, care fiind în evidență drepturile istorice, să cuprindă și postulate ce isvorăsc din necesitatea actuală, căci dela 1881 multe lucruri s'au schimbat, după cum s'au schimbat și multe păreri și apoi programele se fac și pentru — viitor!

A fost, credem noi, un lucru cuminte din partea conferinței că nu s'a ocupat de facerea unui program. Puterea de stat pute să obiecteze atunci că seful partidului au cerut concesiunea ținerii conferinței pentru un lucru, și în chip ocult s'a ocupat de alte chestii... S'au evitat astfel și discuțiile, în conferință și în presă, care puteau să degenereze și să paralizese acțiunea pentru a cărei pornire s'a întrunit în *primul rând* conferința națională.

Fată de ce, credem noi, conferința dela 10 Ianuarie este d'o capitală importanță. Au simțit-o asta cei-ce au luat parte la ea, iar azi o recunosc toți adversarii partidului național românesc. A fost adică destul să se vadă că partidul național există, că nu e desorganizat, a fost destul ca să se manifesteze, ca toți adversarii lui să lîpe ca din gura șerpelui... Asta-i dovada cea mai eclatantă a succesului.

IN FAȚA ALEGERILOR.

«Decretarea activității» a umplut inimile celor dornici de luptă, de bucurie, și ziua de 10 Ianuarie 1905 va rămânea istorică în viața politică a Românilor din monarhia habsburgică.

Programul ce ni-l prezintă fruntașii noștri este demn de situația *greă* în care ne găsim și de progresul ce l'am făcut până acum, precum și de poziția la care am știut să ne ridicăm «per tot discrimina rerum».

Și să avem deplină credință, că porniți pe calea aceasta și însuflețiți de idealurile popoarelor culte, reviziunea programului din 1881 ne va duce cu un paș însemnat și mai înainte și mai aproape de idealul nostru: viața națională în cadrele monarhiei habsburgice.

Acestea sunt ideile viitorului, pe care lupta crâncenă ce dorim s'o începem pentru drepturile poporului român, băstinaș de 18 sute de ani pe acest pământ strămoșesc; acum deocamdată ni-se impun alte datorii stând în fața alegerilor.

Cum trebuie să ne afirmăm și cum trebuie să ne fie întreagă ținuta noastră în fața evenimentelor ce peste câteva zile se vor desfășura cu furie înaintea ochilor alegătorilor români, și a întreg poporului român pe cum și a tuturor popoarelor din țară.

Să avem o ținută deamă și conștie de lupta ce ni-se oferă și la care cu inimă caldă ne hotărîm și ne angajăm.

Să spunem alegătorilor, ca să rămână ceea-ce au fost în totdeauna, popor disciplinat, popor de ordine, care numai de glasul conducătorilor săi ascultă și care, în fața forței, de care sigur organele guvernului, se vor folosi, vor păstra sânge rece și nu-și vor perde cumpătul, ci vor trece cu fruntea ridicată printre șirurile de ostași, cari sunt carne din carnea lor și sânge din sângele lor, și cu demnitate gravă vor depune în urmă votul lor, ieșit din inima lor caldă pentru drepturile poporului român.

Fiecare câți am avut privilegiul de a sluji în armată, știe că miliția la ocazii cum sunt și alegerile nu are menirea de a pușcă în carne vie, ci de a susține ordinea publică față de ambele partide luptătoare «deopotrivă», în înțelesul datorinței ce li-l impune regulamentul militar, în care-i es-presiunea M. Sale a împăratului și regelui nostru, și jurământul ce deobligă pe oficer și ostaș, de a nu folosi arme decât numai în cazul când toate admonierile sunt zădarnice și masa atacă directe miliția sau gendarmeria.

Toți câți am slujit împăratului știm că miliția nu atacă fără veste ci dă signalul «Hab-acht» prin gornist, și reține poporul să se liniștească, apoi dacă asta nu ajunge, cearcă să împrăștie masa cu baioneta, și dacă masa nu atacă, nu se folosește de armă. — În privința aceasta comandantul cordonului tras de ostași poartă toată răspunderea și el are să precugete dacă organul oficios, care cere folosirea armei — are drept sau ba, și întodeauna să lucre după cea mai conștientoasă pricipere a sa.

Deci fără de cea mai mică frică să se prezinte alegătorii la urnă, căci fiecare alegător are acelaș drept, și miliția și gendarmeria nu e acolo spre a pușca oameni nevinovați, ci spre a păzi ordinea publică.

Ar fi foarte de dorit, ca persoanele de încredere ce se vor alege la actul alegerii să se prezinte preoții în reverenți, iar laicii, avocații, medicii, și alte persoane de ori ce tagmă să se prezinte în portul național al respectivului cerc, pentru că, țărânul care de regulă ajunge în perplexitate când ajunge într-o odaie unde vede tot fețe în haine negre cu mustețe tunse și barbă à la Kossuth și nu se știe pentru moment orientă că unde este urna națională, și predă biletul său tomăi contrariului.

Din aceste motive cred că este consult ca laicii să vină la atări ocazii în port național, căci de-o parte să scapă multe bilete de voturi să ajungă la partida contrară, de altă parte este portul nostru atât de frumos, ca nici unul altul pe tot rotogolul pământului și ar fi bine ca să ne afirmăm mai de multe ori în costumul nostru național ori de câte ori ni-se îmbie ocazia, sau chiar în zi de Dumineci și sărbători, când nu sunt lucruri de biureau. — Cât de mult ar ridica această împrejurare iubirea și fala poporului pentru portul său strămoșesc.

Intr'adevăr, vara mai ales atât e de plăcut portul alb al țărânului român, pe cât de neplăcut este portul străin, cu cravată la grumaz și cu rocul îmbumbat până sus, ca un cocîș unguresc.

Alegătorii români îndată ce intră în sala de votare, privirea lui va fi îndreptată spre persoana îmbrăcată în portul său pictoresc și își va îndrepta pașii săi spre

urna națională» cu încrederea că și-a împlinit dorința inimii sale.

Sârbii în apelul lor au afurisit pe toți acei consăngenii de ai lor, fie ei ori ce slujbași, dacă vor îndrăzni să voteze fie cu guvernul fie cu opoziția ungurească.

Așa și noi să cerem zi și noapte blăstămăm stămul lui Dumnezeu asupra acelor, fie ei ori-ce fel de slujbași ai statului, cari vor îndrăzni să voteze contra neamului lor, în contra mamelor cari i-au lăptat la pepturile lor calde și românești și în contra poporului român luptă pentru drepturile sale.

Și mai ales pe aceia cari sunt neatâr-nători de mai nime și totuși se fac coada la topor, ori din lașitate, ori de frică, ori din interese private, ori din slăbiciune de caracter, aceia trebuie boicotați și eschizați din societățile românești, ca niște leproși cari inficiază și pe alții.

Poporul românesc și mai ales alegătorii lui trebuie să se arate în toată curajenia sufletului lor în fața celorlalte popoare și a străinătății și că vor lupta cu resignațiune la «glasul fruntașilor poporului românesc» pentru drepturile omenești și cetățenești ce ne compet, ca popor alcatuit de stat, ce plătește dare în bani și dare în sânge de-o potrivă cu celelalte popoare, de fapt însă despoiat de toate drepturile sale, nebeneficiând la instituțiile statului din nimic, ci tot ce s'a făcut din propriile noastre forțe.

Să fim trezi, alegători Români, și să luptăm cu energie, umăr la umăr, ca alegerile ce ne stau față în față, să ne afle în cheaguri ca cimentul și ca să ajutăm cu voturile noastre pe acei bărbați ilustri noștri cari au luat angajamentul onorific de a lupta în numele poporului românesc, în locul competent, luptă pe moarte și pe viață pentru restabilirea și reînvierea vieții a drepturilor ce ne compet.

Așa să ne ajute Dumnezeu! Amint

Un bănațean

Electorale.

Din Zarand.

În falnicul Zarand însulețirea e la culme Valorosul și de toți iubitul bărbat Protopresbiterul Vasilie Damian oferindu-i-se candidatură de deputat din partea fruntașilor români din acest cerc, a binevoit a o și primi. Astăzi 15/1 și-a ținut iubitul nostru candidat prima vorbire program în Brad.

O mare mulțime de alegători din Brad satele învecinate Tărățal-Vaca, așteptau cu pe venerabilul protopresbiter candidat.

Sala destul de spațioasă a Hotelului central a fost cu mult prea mică pentru ai încap pe toți cei adunați. În o zi de sărbătoare chiar târg de țară fiind, încă nu s'a vădit atâta lume.

Primul vorbitor a fost presbiterul din Brad, Petru Drimbaş, care în terminul ales cu mult foc, a adus la cunoștința celor prezenți că dizolvându-se dieta, conferința dela Sibiu cu mare majoritate a decis, ca și noi Români să eșim din letargia pasivității, și să intrăm în activitate, validându-ne ca existăm și suntem conștii de chemarea și drepturile noastre, ne punem pe lucru. Arată că fruntașii alegerii ai acestui cerc electoral au candidat deputat pe cel mai iubit al poporului pe drept presbiter Vasilie Damian. Mulțimea erum aplauze și strigăte de să trăiască!!! Acum ridică la tribună bărbatul doririlor iubitului nostru candidat. Urările de să trăiască nu s'au încheiat. Abia a putut vorbitorul să-și înceapă maiestosa vorbire program. D-Sa face un istoric al dreptului de alegere; arată toate motivele, ce ne-au ținut până în prezent în pasivitate, precum și cele ce au îndemnat

la a decreta activitatea. A urmat desfășurarea programului partidului național. Mai la are cuvânt a fost însoțitorul și freneplauze și strigăte neîntrerupte de să trăiască!!!

Culmea entuziasmului a ajuns atunci, când Damian a accentuat cu aplomb, că voește un idat curat, nu câștigat prin bani beuturi etc. siderând dreptul de alegător ca un ce sfânt, prin urmare nu se poate cumpăra. Cel pre-ii aproape toți țărani alegători isbucnesc în te de protestări, nu ne trebuie!! nu ne ve!! bani. Noi nu vom avea bani, dar dreptul de alegători nu ni-l vindem. Il dăm uia care merită pe care-l cunoaștem, că e de af noști, îl iubim!! Trăiască dl candidat ile Damian!!! Intre frenetice aplauze și-a datinat valorosul și mult iubitul nostru can- vorbirea program.

Urmează vorbirea tinărului și harnicului cat dl Dr. Papp, care cu focul tinereței și abirei de neam prin cuvinte alese și înțe- de popor, le arată ce drept au alegătorii, lătuiește, ca să nu se lase înfricați și tero- de nici un fel de oficial. Votul să și- liber unde îl va dicta inima. Pe baza le- existente oficialii n'au nici un drept de a eși, sau teneriza și înfricoșă. Și dacă totuși eșca cetera să se aducă la mine. Ase- este leac pentru astfel de volnici. Ase- ia îl face atenți, ca să nu se lase influen- de oficialii dela minele de aur: fiind mulți ațorii aplicați ca muncitori la aceste mine. Director al Aenkor Mine este un stimat bär- german dl Menking Fridrich, care ca om cred, că știe ce e libertatea alegerilor, nicitarea votului de alegători și ambiționea ra- multe de german nu-l va lăsa, ca să per- subalternilor. D-Sale, să se facă corteși, coșind și amenințând pe alegătorii băiași.

Aminteste domnul vorbitor că alegătorul, să-și dea votul numai libera sa voe și e Dumnezeu îl poruncește altul nime. Asemenea u voe- lă iubitul nostru candidat, ca fiu al po- ul va lucra după puțină pentru binele a-ia, și nu face numai promisiuni goale. i-cum au făcut până acuma deputații de eam — ai Zarandului — înainte de ale- au promis cerul și pământul. După-ce a at alegerea nici nu a voit să audă de nă- rile acestui popor mult cercat. In decursul gei vorbirii aplauzele, aprobările și stigătele trăiască nu mai încetau. „Voim deputat an!!! ești din gura fiecăruia!!!”

Duminecă la 3 ore d. a. iubitul nostru iudat însoțit de mai mulți inteligenți frun- s'a prezentat in comuna Podele. Mare mul- de popor — alegători — în frunte cu licii preoți Tugată și Roman, așteptau pe ul candidat. La sosirea săniilor cu candi- l și ce-l însoțiau, strigătele de să trăiască!! mai încetase. Vorbirea program a fost ținută angă aprobări și aplauze nesfârșite.

Moment înălțător a fost, când un vene- bătrân, cu plete albe, un țaran — se ridică mulțime și cu lacrimile în ochi salută în ele alegătorilor pe domnul candidat și tumește lui Dumnezeu, că i-a lungit zilele, a vadă, că Românii din Zarand au ajuns și să aibă candidat de deputat național. Cu ile ridicate spre cer se roagă ca să-l mai și până va vedea pe dl protopop ales de- t, căci aproape 25 de ani le-a fost un ade- t părinte, acum e rindul nostru, striga bā- ul plângând de bucurie — să-l mulțumim a ne arătăm că suntem vrednici a ne numi rez D-Sale sufletești.

Ecoul acestei scurte d. r pătrunzătoare vor- a fost „Trăiască deputatul nostru Prea O. an Protopresbiter V. Damian!!! Numai pe sa l vom alege.

A urmat vorbirea dlui Dr. Papp, care și da statură bune alegătorilor, ca și la Brad, dlemnând la solidaritate, căci legea ne garan- umă și ne dă liberă voe. Aplauzele nu se mai Acumesc. Cu mult foc și isbucne de încuragind și parochul Tugata asemenea încuragind nu alegători și sfătuindu-i să-și dea votul in inera voe. Așa vom face „Trăiască!!! Ni-s'a e uts, că în aceasta zi la 11 ore a. m. a fost totcandidatul Hollaky în comună, prezenți afară nt cel oficioși au fost puțin. Ba unii conștiit t e

de dreptul lor i-au spus verde pe față, că nu-1 mai voesc.

Intre strigătele de să trăiască! candidatul nostru și cu însoțitorii, salutând pe alegători se despartează.

Insufletește e la culme in întreg cercul, isbânda e ca sigură. Luni se va ținea vorbirea program in Buces și Mihalenț, despre ea încă voi raporta.

Brad, 15/1.

Din Radna.

Cuvin, 3/16 Ian.

Grăbim a vă descoperi bucuria și însufle- țirea poporului nostru pentru Dr. Vlad. Azi 3/16 Ian. 1905, după candidarea făcută la Radna a venit aici Vancsó, de unde a fost păfugat de sa- tul întreg cu prunci cu tot cu petrii. Steagurile toate până la unul le-au rupt. Vancsó cu notarii cel însoțiau albi ca păretele nu știau în cătrău să scape de furia poporului însuflețit de numele mult iubitului Dr. Vlad. Insufletește pentru el a poporului mare. Fiasco pentru Vancsó complet. Ceea-ce Vancsó a pățit aici cu notărașii și cor- teșii lui nici pe de parte nu vi-o putem spune.

Vam scris in fugă acestea. Vă rugăm a scrie aceste in „Tribuna” petru însufleteșirea și a altor comune.

Din Rittberg.

Buziaș, 14/1 Ian.

In urma hotărârii comitetului național rom. din 10 Ianuarie a. e. in cercul electoral al Vég- varului a pașit ca deputat cu program național Pr. On. D. Ioan Pepa, vrednicul protopop din Buziaș. In scopul acesta Pr. On. D-sa și-a ținut vorbirea de program cătră alegătorii din Buziaș, Sâmbătă in ziua de Anul-Nou la 11 ore a. m. In acea zi după ținea liturghiei când Pr. On. D-sa a eșit din sf. biserică școlarii cari au fost păstrați in 2 rânduri năntea bis. lau întâmpinat cu „Să trăiască”. După aceea societatea veteranilor — foștilor soldați — in 2 rânduri fiind așezați, având fiecare la căciulă ramură verde de brad, l'au luat între dinși și l'au dus năntea casei comunale, unde aștepta poporul român între cari și mulți străini.

Aci a urcat masa înlocimă spre acest scop și între uralele mulțimei a ținut vorbirea care intru atăta a înflăcărat pe ascultători că la ținea vorbirei 4 voinici pe umerii lor l'au dus până la locuință — Astfel de bucurie la poporul român de aici până acuma nu a mai fost.

Tot in acea zi la 2 ore p. m. a plecat Pr. On. D. protopop însoțit de preotul din Sinersig Ciureciu, in comuna vecină Silagi. Și aici l'au întâmpinat o mare de popor. In decursul vorbirei vedeai pe mulți bătrâni cum, și rădicau pălăria de pe cap și cu ochi înălțați spre ceri se rugau: „Doamnă ajută-ne să-l alegem și ajută-i și lui să poată lupta și învinge”. La expresiunile candida- tului: „sunt sărac, nu vă pot împărti daruri. In schimb însă am inimă și iubire cătră neamul meu, poporul a răspuns: „Sărac ne trebuie, căci săra- cul cunoscând sărăcia, crede la sărac”.

Din cercul Făgăraș.

Stimate D-le Redactor!

La noi in cercul Făgărașului și al Ar- pașului de jos s'a început lupta electorală cu toată puterea.

La Arpașul de jos guvernamental este Dr. Nicolae Șerban, om atât moralmente cât și materialmente nimic. In țata poporului nu mai are trecere și crezământ. Căci unde a putut la stors și măncat. Astfel celor din Arpașul de jos le-a fost vândut o moșie alui contele Teleki așa numitul «Podeiu» cu 14.000 fl. (el o cumpărase cu 6000 fl.); țargul între ei a fost perfect. La vre-o două săptămâni, când era să facă contractul in scris, a zis Șerban că nu-l mai dă, fără dacă mai pune 2000 fil., adică cu 16.000 fl. Arpașenii au fost siliți să dea atăta.

Pe timpul când s'a rescumpărat rega- lele de cătră stat, dreptul regal in timpul de tranșiile l-a esarîndat statul in întreg cer- cul Arpașului la comune, ear comunele l-au

dat in sub arindă la niște negustori români din cerc, anume Neculae Șandru, Petru La- luț și George Vasu acestia au și început să folosească și numai deodată se pomenesc că li-se abzice contractul. Dr. Șerban anume pactase cu fabricanții de spirt din Făgăraș Tiglicht-Fleisig-Nathan și s'au dus la minist- tru, acolo au descris comunele și pe cei trei de sus rău, așa că ministru a abzis con- tractele comunelor și prin aceasta a făcut o pagubă de cel puțin 100000 fl. El se zice, că a primit pentru acest hatăr dela fabri- canții un «colac» bun. Pentru aceasta faptă a fost blamat apoi din partea unșurilor chiar in congregația comitatului Făgăraș in mod ex- trem de rusinos.

De când este adictul guvernului s'a pus să facă la toți, cari au lipsă, hatăruri admi- nistrative pe plată. Astfel licenții de crășma- rit la comune, esoperari de păsunaturi, unde nu se poate concede conform legii și in genere fel de fel de lucruri im- posibile, pentru cari a încassat anticipative sume considerabile făcând promisiuni hotă- rite, că le câștigă ce doresc, fiind omul gu- vernului. — S'a întâmplat însă nenumărate cazuri, unde n'a succes operațiile «sigure» ale lui Șerban — astfel afacerile comunelo- Streza, Cărtisora, Buad, Bohoți, Găinar. Să rata — și astfel acum oamii germanii ș creduli sunt siliți a-și cere banii inapoi pe calea judecătoriiilor, unde sunt procesele de această natură destul de dese.

De când s'a întâmplat cazul cu proto- pul Dan Iuliu din Făgăraș, era cel mai ho- țarit adict al lui Șerban, ba l-am putea num- mână dreaptă a lui Șerban, de atunci zic lucrurile din țara Oltului încep a se lămurii. Fiecare a început să vadă afacerile țari Oltului. Dan — cu care era in contact zilnic — a suferit o lovitură financiară grozavă, căc Dan ca totum factum la Furnica îl aranjă afacerile financiare la Furnica, unde este dator și acum vre-o 50—60,000 coroane. De când s'a întâmplat nefericitul caz a lui Dan, au ajuns la Furnica oamii mai reali și cu socoteala și i-au ciontat creditul nețar- murit a lui Șerban.

Se vorbește că Șerban ar avea o mul- țime de afaceri, cari se isbesc chiar și in legea penală și pentru cari chiar și procu- ratura regie din Brașov a început deja de aproape un an de zile să-l molesteze. Apoi camera advocațială din Brașov cu toți ad- vocații din cerc nu are atăta de lucru ca cu Șerban singur. Acolo sunt arătările con- tra lui cu grămada. Apoi de bună samă, că nu este arătat pentru fapte nobile și bune.

Prin cerc terorizează pe toți cu aceia că este prietin cu prim-ministru, dar nu-l crede nime căci nația de multe ori la prins cu mâta in țraistă. A zis cătră alegători: că ministru Tisza numai la sfatul lui Șerban a conces ținerea conferenței și de aceea pot românii să-l fie mulțamitori. (!?) Aceasta este cea mai mare obrăznicie.

Dr. Octavian Vasu candidatul conferen- ței din Sibiu și-a făcut deja primul turneu prin cerc luminând poporul despre postula- tele românilor vorbindu-le din inimă. Cauza noastră in cercul Arpașului de jos stă bine și dacă ajută Dumnezeu vom eși învingători.

In cercul Făgărașului candidatul Dr. Ioan Șenchia desvolla o activitate, hotărîta și credem că vom învinge și acolo cu toate sfortările stăpânirei.

La Răboji!

Vă rog să binevoiti a publica în pre-tuita D-voastră foaie la rubrica cea neagră următoarele:

I. Parintele Maximilian Recean din Teleki-Recea, care pe timpul pasivității să jura de cel mai mare naționalist român al «țării Oltului» astăzi este cel dintâiu cortes al guvernului. La toți preoții le făgăduiește, că să voteze cu candidații guvernului că apoi vor căpăta ajutoare mari de stat. Să-l fie rușine! că s'a lăpădat de neamul său pe care vrea să-l vândă pentru un blid de linte.

II. «Mamonul». Vicariul Iacob Macaveiu din Făgăraș, care când să așază la masă e în stare să bea 3 vedre de vin fără să se scoale de pe loc, nefericitul președinte al clubului românilor din țeara Oltului și aspirantul la Vlădicia din Gherla s'a făcut nedemn de poziția în care este pus. Dinpreună cu scâlciațul exdeputat Niculiță, feciorul popii din Voila a fost în deputație la primirea lui Tisza din Murăș-Vaşarhely, de unde au sosit acasă plouați cu capetele sparte. Nu i-a ajuns atât. S'a dus în deputație la Tisza, și s'a caciulit acolo ca să-l candideze pe el de deputat în cercul Făgărașului cu program guvernamental în speranță că va putea da mâna cu vestitul dar de prezent bancrotatul deputat Dr. Nicolae Serban. E de prisos să mai amintesc că mai tot a doua zi te împiedeci de venerabilul vicariu prin toate birturile beat turtă, și căutând sprijinul păreților pe stradă. Ce mai trifoi splendid ar face venerabilul de sus cu fie ertatul și de toți partizanii lor regretatul protopop Iulie Dan. Vicariu Macaveiu e stegariul prim a lui Mikszáth în cercul Făgărașului visând de Vlădicia din Gherla, și omul acesta care mai căutând în Gherla să i-să implinească visul.

III. Cuviosul protopop Căndea din Avrig, care stă să ametească, când aude dopurile sticlelor pufuind încă s'a pus în mișcare pre-lângă tovarășul seu Niculiță. Astfel în sara de Anul-Nou jucau teatru de varietăți cu nevestele cele frumoase din Porumbacul de jos, după care Prea sfinția sa stă să moară.

Asfel stăm — destul de trist — cu fariseii țării Oltului, care fără nici o rușine își bat peptul murdar în fața lumii și se dau drept rescumpărători ai mult încercatului popor. Dar sperăm că pe rând li se apropie ciasul. Inceputul l'a făcut protopopul Iulie Dan.

Voila, 16 Ianuarie.

D'ALE ALEGERILOR.

Din cercul Chișineului. Din Sinteia primim următoarele: Azi, Luni, la 10 oare a sosit în satul nostru dl Russu Șirianu, candidat de deputat. D-Sa era însoțit de fruntașii M. Veliciu și Dr. C. Ardeleanu, și de mai mulți economi fruntași din Chișineu. L'am primit cu banderiu și cu o însuflețire cum nu s'a mai văzut în sat. Vorbirea program dl Russu a ținut-o înaintea bisericii. Atât pe d-sa, cât și pe dl Veliciu și Dr. C. Ardeleanu poporul l-a ascultat cu drag. Nu era în sat un singur om, doar numai cei bolnavi, care să nu fi fost de față. Credem

că nici nu va fi în sat un singur Român, care să nu voteze cu dl Russu. E atâtă însuflețire printre Români, încât pare că s'a schimbat fața lucrurilor.

Primim d'asemeni știrea, că tot așa de bine a fost dl Russu primit în Chereși, Luni după amiază și Marți la 11 oare în marea comună Șepreș. Pretutindeni însuflețirea e la culme.

Eată ordinea în care dl Russu va vizita celelalte comune:

Jou, 19 Ianuarie	Nadab.	la 12 ore
	Socodor	la 2 »
Vineri, 20 Ianuarie	Cinteiu	la 9 »
	Sinitea	la 11 »
	Zarand	la 2 »
Sâmbătă, 21 Ianuarie	Mișca	la 11 »
	Vădas	la 3 »
Duminică, 22 Ianuarie	Talpoș	la 2 »
Luni, 23 Ianuarie	Pil	la 10 »
	Virșand	la 3 »

Din Alba-Iulia ni se telegrafează: «Dr. Nestor a repășit. Rog rectificați știrea. Dr. Vaida».

Din cercul Șiriet primim știrea că dl Dr. C. Pop. va vorbi în Covășinț mâine Joui la oarele 3.

Eri, Marți, a vorbit în Tirnova, Curtacher și Șilindia. Insuflețirea pretutindeni e mare.

Tot din Șiria ni se scrie, că dl protopop Marcu. Păscuț a fost ales în comitetul electoral guvernamental fără știrea și invoirea sa. D-Sa e aderent al partidului național.

Dl Dr. G. Popa ne trimite o eseeientă scrisoare descriind viața așteptată în Poșca. Vom publica-o cu plăcere în numărul viitor. Pentru cel de azi a sosit târziu.

Războiul ruso-japonez.

Decorația prusă a lui Stössel și Nogi.

„Nord Allg. Ztg.“ scrie: Prin următoarea depeșă a adus împăratul la cunoștința generalilor Stössel și Nogi decorația lor cu ordul pour le merit:

Generalul Stössel Port-Artur: În conțelegere cu împăratul d-tale te decorez cu cea mai înaltă distincție militară prusă, cu ordul pour le merit făcut de Fridrich cel mare anume pentru a decora deosebitele merite câștigate în război. Privește aceasta distincție ce expresiunea nemărginită mele admirații ce o împărtășește cu mine și întreaga mea armată, pentru aceia eroică apărare ce ai desvoltat în fruntea armatei eroice până la moarte credincios.

Generalului Nogi Port-Artur: Împreună cu invoirea stăpânului d-tale a împăratului mă bucură că te pot decora cu ordul pour le merit. Aceste este cea mai înaltă distincție militară prusă, pe care strălucitul meu antecesor Fridrich cel mare a făcut o anume pentru a decora deosebitele servicii aduse pe câmpul de luptă. Ordul să fie semnul admirației mele și a armatei mele pentru acele strălucite calități de beliduce dovedite de d-ta în fruntea armatei viteze comandate de d-ta, la asediul și ocuparea orașului apărat atât de brav.

Tot acel ziar publică responsurile telegrafice a generalilor decorați. Stössel a depeșat împăratului următoarele: Depeșă Maestății tale a

ajuns la mine în cel mai greu ceas al mele. Eu și garnisoana suntem adânc mișcane simțim onorați prin donarea celui mai ord prusesc, care mă distinge până la sfârșitul vieții mele. Fie Maestatea Voastră convins pre recunoștința mea pentru grația M-Voastră onoarea a trimite Maestății Voastre salutului și a militarilor mei. Stössel general.

Depeșă generalului Nogi este următoarea:

Esprim cea mai profundă mulțumire pentru bunătatea dovedită de Maestatea Voastră prin donarea ordului pour le merit pentru semnatele mele servicii.

Când cu cea mai mare recunoștință mese ordul Maestății Voastre, cu respect și deosebita mea stimă față de Maestatea Voastră General Nogi:

Petersburg, 16 Ian. Ziarele scriu foarte iritat despre aceia că în Port-Arthur găsit foarte multă muniție de război. Ziarul voje Vremia susține că generalul Konrad numai pentru aceia s'a espus la moarte fiindcă nu voia să ia responsabilitate pentru pitularea cetății.

Londra, 16 Ian. Ziarului Times, să scrie că în Port-Arthur la începutul asediului 52 mii militari ruși. Dintre aceștia au căzut au perit două sute oficeri și zece mii feciori prinsoare au ajuns 838 oficeri și 28.600 soldați. În spitalele zac 14 mii militari, parte răniți și bolnavi.

Cifu, 16 Ian. Locotenentul acela de marș rus care a comandat una dintre năile de război ce a scăpat, a declarat că acele două mii de cartușe, a căror deținere a anunțat oficerul Nogi, sunt numai tuburi goale de pe asediul chinez. Și granatele erau de pe asediul chinezilor și nu se pot folosi la tunuri. Rușii înaintea de iscălitura predării și-au mutat patul armelor.

Tokio, 16 Ian. Un oficer de marină venia din Port-Arthur spune că starea nărilor de război de acolo e mult mai bună de cum se credea. Precum să vede rușii n'au avut o lajie electrică stabilă. Oficerii ruși nu s'au ratat referitor la aceia dacă năile s'au caciulit pe apă în urmarea bombelor japonezilor. Spitalele sunt în situație desfavorabilă. Cu prizonierii japonezi tractat rău. Nu căpătau material de foc și numai două ori a fost permis să-și parăsească soarea. Au trimis mai multe sute de muniții să-și dea ajutorul la scrutarea minelor.

Ludovic Naudeau, corespondentul în „Journal“ și unul din prietenii Rușilor scrie purtarea Rușilor și a Japonezilor în Marș și în locuitorii acestor țări:

Rușii și-au dușmanit pe locuitorii primei cu care pedepsesc adesea faptele dărate. Japonezii, cei mai mulți cunoscători ai locuitorilor, se pot înțelege cu ei; pe când fără tâlmaciu nu se pot înțelege și de un aibă fie-care grupă de soldați, fie-care ce un tâlmaciu pe lângă sine! De multe ori tâlnit oficeri și soldați rătăcind prin câmpuri perite cu coalian, horbăind fără a ști în să meargă pentru a ajunge la regiment până ce plicisii, se culcau unde puteau până și de nevoia de a se bate. Nici statul rusesc, nici hărțile n'au cunoștința de porcurilor, de a riurilor, trecătorilor, etc. și de nici odată n'au putut ști Rușii unde au să-și atace Japonezii și cu ce puteri. Aștile chineze din Mandșuria aflate sunt în înțelegere cu Japonezii și-au dat aspre tuturor locuitorilor să nu dea nici un jin Rușilor și tot sprijinul cu puțință Japonezii amenințând cu moartea pe cei cari ar lucra potrivă. Iar Japonezii au judecat și executat milă, la Liaoyang și aiurea, pe acei Chinezii Mandșuri, cari au stat în slujbă la Rușii dovedit zeloși pentru interesele acestora. Crul de căpetenie însă e că în acest război, dacă nu cavaleria, au dat cu totul ca armă de adunat informații.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul higienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de falătură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări, ment, cu sticlă, email, porcelan, amaigam de aur, și aur chimic. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de aur și aur conform indicațiunilor specialiștilor savanți Dantură fixată, bilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dantură întreagă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o dur

NOUȚĂȚI.

ARAD, 18 Ianuarie n. 1905.

— **Nou proces de presă.** Președintele Curtii cu jurați din Oradea-Mare a pus *termin de pertractare* în procesul de presă intentat împotriva redactorului nostru responsabil dl Sever Bocu pentru articolul „*Atentatul comitatului împotriva noastră*” pe ziua de 26 Ianuarie, când se vor ține și *alegerile!*

— **Archiducele Iosif în agonie.** Ziarele din zilele trecute aducea știri bune despre starea sanitară a archiducelui Iosif. Cu atât mai triste știri vin acum: puterea archiducelui slăbește mereu și nu este speranță.

Ultimul buletin este următorul: În decursul zilei Al. Sa a avut mereu febrințeli, starea este mai puțin mulțumitoare. Dr. Kisselyák

— **Tragere de sorți.** Tragerea de sorți care precedează asentările din anul acesta s'a început în Arad azi dimineață la 8 ore. Va fi condusă de primarul Institoris. Au fost citați cu totul 329 feciori.

— **Fugă din cetate.** Militarul Schlesinger Miksa dela regimentul 33 a fugit. Era comandat că pază la turnul cu praf de pușcă și a fugit. L-a găsit într-o crăsmă și l-au dus în cetate. Va fi aspru pedepsit mai ales că a fugit din verdea.

— **Moștenitorul de tron al Saxoniei locotenent.** Băiatul cel mai mare al regelui saxon, moștenitorul de tron George, care Dumineca trecută a împlinit 12 ani, a fost numit conform tradițiilor casei imperiale saxone, locotenent.

— **Jurământ de consilier intim.** Se anunță din Viena: Impăratul ieri înainte de prânz a jurat pe contele Degenfeld-Schonburg, membru al casei magnaților, de consilier intim, prin intervenirea contelui Goluchovsky și a baronului Gautsch.

— **Mama lui Loubet a murit.** Se depeșază din Paris că mama lui Loubet a murit în Montelimart.

Bătrâna care locuia lângă Montelimart în satul Marsane, a ajuns etatea de 90 de ani. Și cunoscuții ei povestesc adevărat mișcătoare detalii despre iubirea ce era între mamă și fiu. Când Loubet a pășit pe cariera politică și a ajuns ministru, mai târziu pleca adesea din Paris, se cerceteze pe bătrâna sa mamă, care ducea economia la țară, pe mica ei moșie. Când fiul ei fusese pentru prima oară ales president al republicii unul dintre nepoții ei i-a depeșat aceasta, bătrâna nu prea s'a bucurat de această veste. Și-a împreunat mâinile și a exclamat: Sărmanul meu Emil! Și așa îl vedeam rar, dar acum că a ajuns în poziție și mai înaltă, poate nici n'o să-l mai văd! Dumnezeu meu, Dumnezeu meu... Și lacrimii mari brăzdau fața bătrânei. Loubet de altfel nu odată a încercat să aducă pe mama sa la Paris, dinsa însă nici de cum nu putea abziece de sătuțul ei. Cu vr'o câțiva ani înainte de aceasta chiar pe neașteptat sosește la mama-sa Loubet. Bătrâna chiar tăcea pâne și când văzu pe fiul ei intrând îi strigă cu bucurie: O doamne, Emil, ce bine e că vii chiar acum! Eu sunt deja așa de bătrână, tu-mi poți ajuta să pun pânele acestea în cuptor. Loubet rizând zise: Cu mare bucurie mamă — cu aste își scoase haina și presidentul republicii franceze ajută mamei sale la copt de pâne. Din Paris se mai anunță că Loubet azi seara sosește în satul Montelinar, să asiste la înmormântarea mamei sale. Ministrii toți și au exprimat presidentului condolențele.

— **O familie întreagă înghețată.** Din Sătmăre se depeșază drama unei familii întregi. Petru Mocsary, un econom de acolo a plecat cu nevasta și trei copilași, la vizită în satul vecin. Pe drum cădeau mereu fulgi mari de zăpadă, era parcă una cerul și pământul.

De odată să porni un orcan care a întrecut cărările tot, tăind astfel drumul familiei călătore — când a mai încetat orcanul și fulgii cădeau mai rar, căraușii ce treceau pe acolo au dat de familia întreagă moartă, înghețată în nemărginită întindere de zăpadă.

— **Vapoare în furtună.** Pe termurile Engliterei a fost furtună îngrozitoare în zilele trecute. Vaporul german „Progres” din Lübek, care venea dela Calais, a ajuns între stânci și înzadar au încercat al elibera două șleperi. Vaporul belgian de postă „Marie Henriette” s'a

isbit de term și i-s'a zdrobit scara. — Despre nenorocirile cauzate prin furtună se mai vestesc din Londra următoarele: Vaporul din Londra „Guyanna” a căpatat o spărtură și în fața Tolkerstonului a fost nevoit să tragă la țarm. Căpitanul unui vapor cu vântrele, care părăsise vaporul împreună cu soția și cu fiica sa precum și un marinar, au părăsit vaporul și s'au înmormolit. Cele două femei au înghețat în noaptea trecută. Bărbații s'au îmbolnăvit grav.

— **Procese.** Ziarul „Drapelul” scrie: În procesele noastre anunțate în Nr. 144 a. tr. al „Drapelului” au fost erii ascultați de judele de instrucție Fehér din Timișoara domni: Dr. Cornel Jurca, Dr. Stefan Petroviciu și Mihail Gașpar. Înainte de toate li-s'a comunicat, cari sunt articolii incriminați. Dl Dr. Cornel Jurca declară, că — nesucezându-i încă a afla pe autorul, respective manuscrisul articolilor de fond din Nr.ii 96 și 97 — ca redactor responsabil primește răspunderea pentru publicarea acelor. Întrebat, de ce i-a publicat, a declarat, că i-a publicat pentru că nu conțin agitație. Dl Dr. Stefan Petroviciu a declarat, că articolul de fond Nr. 99 el l-a scris și l-a dat redacției spre publicare. Primește răspunderea, observând, că articolul nu conține nici agitație nici altă faptă punibilă. Aceeași declarație a făcut-o și dl diacon Mihail Gașpar referitor la articolul secundar „Ne trebuie fapte” din Nr. 97 și la articolul secundar „Care e ținta?” din Nr. 99. Ascultații au declarat, că nu recurg în contra ordinării cercetării. Judele de instrucție a declarat cercetarea de terminată.

— **Mișcările de reforme ale rușilor.** Petersburg 16 Ian. Anul-Nou al rușilor a trecut în mare liniște. Țarul a rămas în Carskoje Solo și audiența obișnuită a diplomaților nu s'a ținut. Orașul nu avea nici măcar înfățișarea obișnuită de sărbătoare. Se vorbește că în timpul din urmă țarul a încărunit tare. Nu s'a auzit nimic despre schimbările ministeriale, ci se vorbește chiar că nu e imposibil ca ducele Mirski să rămăie și mai departe în post.

Petersburg 16 Ian. Poliția a oprit strict arangierea banchetelor politice și a pornit cercetare contra celor care la banchetele arangiate zilele trecute, au ținut discursuri politice. Din mai multe orașe din provincie s'a anunțat că poliția și acum ea și pe timpul iur trekve caută în case particulare să dea de urma adunărilor secrete.

— **Mare viscol de zăpadă în comitatul Zemlén.** Se telegrafiază din Töketerebes: din cauza viscolului mare, trenurile circula neregulat între S. A.-Ujhely și Varanno. Înaintea comunei Szacsur, trenul s'a întrecut în zăpada de 8 metri de groasă. Unul dintre călători a înghețat pe linia deschisă.

— **Timpul.** De cătră apus se aproprie o depresie adincă de continent și cauzează pe termii Engliteri furtuni mari. În Europa, cu excepția părților dinspre miază noapte și apus, temperatura e mai jos de normal. Plou sunt prevestite mai ales din Balcani și Franca, pe când în Rusia și Germania timpul e uscat.

În Ungaria cu excepția ținuturilor de cătră Nord-Ost și Sud-Vest, în tot locul a nins, pe alocurea și azi ninge și peste tot domnește frig mare. Maximul temperaturii e în Fiume — 2 gr. C. și minimul în băile Tager — 22 gr. C.

— **În contra prafului.** Orașul Praga are gloria că din punct de vedere igienic a pornit luptă și în contra — rochiilor lungi. De atunci și în alte orașe s'au ținut conferențe în contra rochiilor lungi și acum în Viena s'a format o societate care de asemenea are planul ca să facă să dispară praful de pe strade. Societatea nu e compusă numai din amatori, ci a atras în cercul său și capii diferitelor autorități, cari au luat parte la ședința primă. Au formulat programul de activitatea cercurilor și au hotărât următoarele: să studieze motivul formării prafului; scrutarea diferitelor metode prin cari s'ar putea împedează praful și a lucra acolo că aceste metode să fie întrebuintate și de cătră autorități pentru nimicirea prafului.

— **Prelegeri populare cu ajutorul skiopticonului.** Din însărcinarea secțiunii științifice a „Asociațiunii” prof. Dr. I. Rădu din Brad va ține pe teritoriul despărțământului Brad al „Asociațiunii”, ajutat de prof. Bratu, mai multe prelegeri cu ajutorul skiopticonului. Întâia prelegere „Din viața mântuitorului Is. Christos” s'a va ține în Brad în hotelul Central la Bobotează în legătură cu petrecerea în favorul bisericii din Brad, ear a doua în Băița, Duminecă

la 9/22 Ian. a. c. în sala școlii gr. or rom. 2 ore d. a.

Vederile, ce s'a vor arata precum și pregerile vor fi de un interes deosebit. Apară e cel mai nou și arată vederi de toată frumusețea.

— **Mare catastrofă de tren.** Din Viena aduce știrea despre o mare nenorocire de tr Acceleratul care venia Lună noaptea de că Brema, a ajuns în mare catastrofă între Bernh și Hochenau, în urma căreia a murit un om 13 persoane au fost grav rănite.

Șinele acceleratului sau frânt într-o bucată între Hochenau și Bernhard. Trenul no tea merge cu iuțime totală și deoarece ce n'a j mit signal de pericol a trecut peste șinele frâi Afară de un vagon toate vagoanele au trecut rocos peste locul periculos și conducătorul l pământat, spera că atât persoanele cât și l nul vor scăpa din pericolul mare, când însă trecut ultimul vagon, a sărit de pe șine s'a r turnat, trăgând cu sine la o adâncime de pe metri și celelalte vagoane.

Spaima călătorilor era nemărginită. F crutare s'au resculat în contra direcțiunei tre lui, care nu grijește nici măcar de aceia că nele unui tren să fie în ordine.

Personalul trenului și o parte din călăt s'au apucat cu adevărată jertfire de sine să j ajutor. Pe cei răniți i-a scos de sub ruine le-au dat ajutorul prim.

E interesant că publicul până la ultim moment nu avea idee despre aceia în ce peri mare s'a aflat, se plângea numai de sgudui mare.

— **Superficialitate!** Nu știu, dacă este j trivită folosirea acestei expresiuni, pentru ce ce vreau să scriu, dar cine va găsi altul n bun să răspundă.

Este vorba de greața ce trebuie să cupriri — pe ori-care Român, care cetește și prin z rele și chiar prin revistele noastre literare aproape pe toate adresele noastre schimor sirea numirilor locale în ungurește.

Și o fac aceasta mai ales aceia cari vre-un reclam cu carte sau cu ori și ce alt obi al său.

Este de necrezut, cât de slabi suntem cei de aici în privința folosirii numirelor c ginate a localităților românești. — Aceasta trecut și la armată, ca lipiciți, și la insista guvernului unguresc în șematisme și monit rele militare și chiar în institutul geografic, h tele sunt pentru teritoriul închipuit ungureș așa că institutul geografic din București, cu procură multe harte din Viena, în tot chiș din cauza aceasta a încetat a mai procura.

În ziarele noastre găsești o grămadă numiri de localități ungurești, scrise, ca și că n'am avea noi numirile noastre proprii din strămoși. — Dar nu numai numiri locale străzi, prăvălii etc.

Nu mai ca un specimen amintesc adu unui „anunț” musical din cronica „Drapelulu „Romana” cadrul național cântat etc.

Acest op se poate căpăta la autor a c adresă este: Nagy-Tikvány, u. p. Oravicza-kova, Krasso-Szőrény m. (sic!) și comitatul ungurește căci altcum poșta ungurescă cine o n'ar fi trimis epistola la războiul ruso-janez în Japonia. — Și această adresă o subs un lavător român de sigur.

Mulți vor zice că nu ajung epistolele destinațiunea lor dacă nu e adresa cu numi ungurescă. — Eu le spun tuturor acestora nu-l așa, căci eu de ani practizez a pune la cul prim numirea română și apoi pe cea ciosă, dacă lui Dumnezeu i-a bine plăcut a bate cu astfel de numiri schimonosite. — perficialitatea aceasta e păcat național și eu c că ar trebui să ne scuturăm de ea, dacă vo ca generația viitoare să mai țină la numi străbune și să nu le folosească cu un acc străin pășăresc, pe care nu-l înțelege nici om cuminte.

Bănățeanul

— **Incendiu.** Se vestește din Sopron: comuna Sütöv din comitatul Sopron a fost foc mare, căruia i-a căzut jertfă 59 case și edificii de economie. Pe lângă acestea a ars nutreț în valoare de 23,000 coroane, o mulți de instrumente agricole și vite. Paguba totală de 140.000 coroane, din care numai o mică pa s'a restituit prin asigurare. Miseria celor pă biși e foarte mare, deoarece ce pe lângă irigul co plit n'au material de foc.

— **Manuscrisele lui Zola.** Manuscrisele lui Emile Zola, oferite de văduva sa anul trecut bibliotecii naționale din Paris, au fost expuse în parte la galeria Mazarine.

Manuscrisele lui Zola se grupează în 90 volume, din care 60 manuscrise propriu zise și 30 plăcarde corectate de autor.

Examinând manuscrisele s'a dat la iveală modul lui de a scrie.

Întâiu făcea un scenariu; în al doilea loc, culegea reușă și acumula documentele — observații personale, fapte diverse de jurnale etc., — având o oare-care legătură cu subiectul său.

Aceste lucrări preliminare terminate, se apuca de redactat definitiv opera sa, căci textul romanilor sale nu au aproape nici o corectură.

— Cine vrea să facă daruri frumoase și de preț iubitorilor săi, să se adreseze cu încredere la Weinberger Ferencz, giuvergiu bine reputat din Arad, Andrásy-tér Otel Central. Il recomandăm atenției și sprijinului publicului cu atât mai ales, cu cât are nu numai prăvălie bogată, dar și solidă și impunătoare. Prețurile sunt ieftine, serviciul prompt, face giuvaericele el însuși, are atelier de reparări. Telefon 439.

Bibliografie.

A apărut:

Cântări vechi funebrele, aranjate și armonizate pentru cor bărbătesc de I. Vidu Prețul 3 cor. Se află de vânzare la „Tipografia și librăria diecezană” în Caransebeș.

„*Andrei Șaguna*” cuvânt ocazional rostit în sala de cântări dela gimnaziul public român gr. or. din Brad, cu ocaziunea serbării memoriei arhiepiscopului și metropolitului Andreiu Baron de Șaguna” la 30 Noembrie (13 Decembrie 1904. de Dr. Pavel Oprisa, director gimnazial.

4 cor. numai 4 cor.

plus 20 fil. porto postal.

Drepturile și datorințele învățătorilor și învățătoarelor confesionale

scrisa pe temeiul legilor regulamentelor, ordinațiilor, instrucțiilor, hotărârilor și deciziunilor principiare

de Dr. Szabo Mihály, inspector regesc tradusă în românește de Eugen Zaslo, profesor,

„Visuri trecute,”

Un elegant volum de schițe și novele scrise de cunoscutul scriitor

Alex. Ciura (Simin).

Costa 4 cor.

Să pot primi dela tipografia semina din Blaj

(Balassfalva) 390 1—5

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui Altmann Ede.

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui Hartman Sándor.

La administrația „Tribunei” să află de vânzare următoarele cărți:

„La Roma” de Russu Șiriani	Cor. 2.—	plus 10 fil. porto
„Povestiri și schițe” de S. Secula	1.—	5 „ ”
„Nuvele” de Emil Zola	Cor. 0.40	5 „ ”
„Școlarul declamator”	„ 0.50	5 „ ”
„Vatra părăsită” I. Slavici	1.50	10 „ ”
„Stropi de rouă”	1.—	10 „ ”
„Aur” Const. Hodoș	1.50	10 „ ”
„Telegrama” farza în 3 acte	„ 0.30	3 „ ”
„Calendarul” diecesei aradane	„ 0.40	10 „ ”
„Carmen Sylva” de Vojen	1.—	5 „ ”

— Atragem atenția on. public asupra anunțului lui Igaz Sándor.

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui Hauer Lajos Arad Pécskai-ut.

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor-proprietar: George Nichia.

INSERTIUNI și RECLAME.

— Înainte de a Vă procura cadourile de Anul nou, faceți încercare la cunoscutul juvelier de bun renume *Kun József*, unde pe lângă prețuri extrem de moderate aflați un foarte bogat magazin de tot felul de juvare, brilante și diamante, ciasornice de Svițera Precision și argintării de lux. Obiectele de aur sunt pregătiri proprii și astfel în preț cu mult mai ieftine, iar în privința executării întrec pe cele din străinătate. Atelier și prăvălie Piața Andrassy Nr. 17. Palatul Reinhart. Magazin mare de ochelari.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrassy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și marfuri de metal, în diferite instrumente, în ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding, de primul rang Mașine (sparhert) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, delapuri pentru ghiță.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători: Mopopol de vânzare a coaselor de oțel *Barabás Béla* și a pompelor de stropit contra nenorosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de veri etc.

Foarfece engleze. Solingene veritabile, penținuri și briciuri.

Deposit exclusiv „**AHOI**”

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lastrului de argint: **VENUS** pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi.

Bani! Bani! Bani!

Cele mai estine

împrumuturi de bani

pe imobile până la valoarea cea mai înaltă mijlocește

Klein József

(Arad, Radnai-ut 10.)

dela institutul de bani din Sibiu, ca reprezentantul acestui institut, pe lângă răplătire avantajoasă.

Totodată

Case de inchiriat

care sunt proprietatea Institutului se vând pe lângă depunerea unui capital mic de asemenea în rate anuale.

Aceste case să află:

Pe strada Csernovitz, Nr. 27. cu etajiu.

„ „ Lövész „ 17, parter.

„ „ Botond „ 1, parter

și mai multe alte case.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Nr. Telefonului 63.

Cărbuni de peatră
de Petroșeni pentru Salon.

Briquette de cărbuni rotunzi de Tatra

Briquette de cărbuni

„**I L S E**”

de Prusia

cel mai ideal material de încălzit.

Se capătă pentru prețurile cele mai culate cu transport la

ROTH JÓZSEF

— întreprindere de transport de mobile. —

— ARAD, Eötvös-utca 3. sz.

In Beraria orașaneasca

(EDIFICIUL TEATRULUI)

incepând dela anul nou se va găsi în permanentă

„**Bere regală**”

fabricațiunea primei berării pe acții ungară din Steibruch, zânic se dá cep la butoi proaspăt

un pocal 20 fil.

o halbă 30 fil.

Bucătărie excelentă ungurească, gustare, prânz și cină cu măsurii bogat. — Vinuri bune de deal. — Serviciu prompt.

Îmi dau toate simțurile, ca onoratu public în restaurantul meu prin asigurarea că va fi servit prompt și cu mâncări bune.

Cu deosebită stimă

Kánya Géza,

restaurator.

Bijuterii, oroloage, aur călcat

și recușite de argint, seduli de amănetaie cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Bisericii

(Palatul minerților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de bijuterii și oroloage.

Nou atelier de lăcătușerie

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că sub

Nr. 17 de pe piața Libertății în Arad în casa d-lui Dr. Schwartz Jenő am deschis un

atelier de lăcătușerie

Primește ori-ce lucrări aparținătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri culate

Rugând spriginul On. public rămân cu perfectă stimă

Schwitzer Dezső

măstru lacătuș.

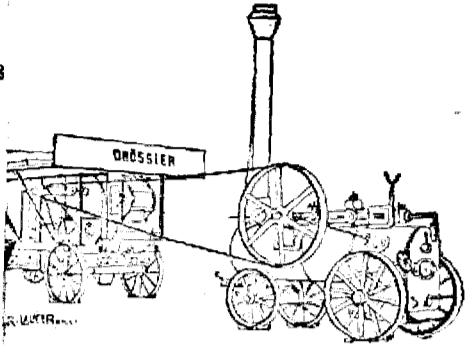
Arad, Piața Libertății 17.

Carol Drössler

fabrică ces. reg. de mașini agricole.

Budapesta, VI. Váci körút 59

voartă automobile, locomotive cu vapor, imblăcee cu vapor, bee de mână și (jargányos) motoare de ulei crud, mon-mori și tot felul de mașini agricole.

Marfă solidă, pe lângă condițiunile favorabile de plată. —

Se trimit cataloage de preț și cheltueli gratuit.

Se caută agenți.

490

Au sosit mărfuri de eamnă!

Am onoara a recomanda p. t. public magazinul meu le tot felul de ciorapi de vară, de manusi produte, de năsoși și de piele, de cămași Jager și de pantaloni, le giamațane de casă, jacerii pentru copii, precum și sortimentul meu bogat în humbae, brodarii și pantilioi și tot felul de mărfuri de Norimberga și manufactură. Tot odată recomand în binevoitoră atențiunea p. t. public casa mea de brodatul ciorapilor, care există deja le mai mulți ani pe strada Forray, unde se confecționează cel mai culant și elegant și se esecută prompt. — Rugând sprijinul on. public

ramân cu deosebită stimă:

Szállassy Aladár.

Se primesc comande din provincie.

Leuce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

pe crucea Volta.

Nu e leac secret

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă boseste contra durerilor de urechi și dinți, migrene, algie, împedecarea circulei sangelui, anemie, amețituri de proche, hăneșimă, sgârșituri de inimă, is. azul greu, sgârșituri de sto- lipsa poftei de mâncare, răceală în și picioare, albitura peste tot, ta, podagă ischias, rucel în pat, suza, incontinență, epilepsia, circula-

țianeregulată a sangelui și con- tra multor altor boale, cari la tractare normală a meticolul se vindecă prin electricitate. Inausirea acestui aparat orie, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omeneșc binefăcătorul cu- rent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afătoare, care pe de altă parte e cel mai bun sunt contra înbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărilor, că acest aparat deca boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea seafă stătoare încurse din toate părțile lumii prețimesc cu multumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea acest- state. Pacioentul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin apa- meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a conetat zădarnică, rog a proba aparatul . Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu te fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în țara- Ungaria a fost oficioș oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebită-ți putere vindecătoare, e în genere cunoscut, reciat și răspândit.

Chiar și înfăptuirea estezordinară a crucei mele electro-magne- e recomandă eu tot țire.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de consti- tuție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expodare pentru țeară străinătate e:

Müller Albert, Budapest, V., str. Vadász 42./K colțul str. Kálmán.

CREMA MARGARETA

a lui

FÖLDES

este un mijloc lipsit de grăsime, in- ofensivă cu efect grabnic și sigur, care face să dispară alunițele, petele de ficat, roș-ța de pe nas și de pe mână. Mijloc mai bun pentru obraji și mână aspre nu există.

Efect instantaneu.

Pretul I cor.

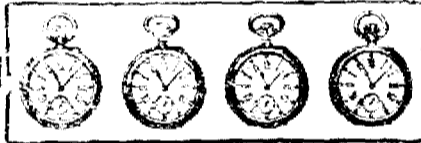
442

Preparată de

FÖLDES KELEMEN

Farmacist în Arad.

Nr. Telefonului 111.

GEYER FERENCZ,

OROLOGIER și GIUVAERGIU

(ARAD, STRADA WEITZER Nr. 5)

primește spre reparare cu garanția, oroloage de buzunar, de turn precum și ori-ce transformare de felul acesta.

Comande din provincie se efectuează prompt și culant.

459

Cu stimă:

GEYER FERENCZ,

STRADA WEITZER JÁNOS Nr. 5.

Magazin de mărfuri industriale de Transilvania și Bacia.

Reich B. Károly și fiul C.-in

recomandă

Produse speciale:

lințoluri de pat, ponevi de est

Sfori pentru economie, sfori

ponevi de Brașov de par lung.

pebr- pante și de transmisie,

Pr țiri solide.

sfori pentru întinsul h in- lor,

tot felul de ațe.

Impletituri de păr de cal.

Magazin de fabrică de pânze, de cânepă, saci pentru grâu,

ponevi impermeabile și saci de pânză de catart.

Cu stimă:

Reich B. Károly fiul și soții.

460

Magazin de mărfuri industriale de Transilvania și Bacia.

Piața Andrásy 6 Cas. Veibos.

AVIZ.

Am onoare a încunoștiința p. t. public alegător respective presidile partidelor electorale, precum și pe candidații de deputați dietali, ca precum în trecut, așa și cu privilegiul acesta

mă ocup en gros

cu confecționarea de stindarde și alte embleme electorale.

Arad, 1905 Ianuar. 489

Cu distinsă stimă

Maresch Gyula.

Prima fabrică aradană de stindarde.

Brunner Béla,
Arad

Piața Libertății Nr. 20. Colțul străzii Forray.
(Palatul contelui Nádasdy.

Confecționează stindarde electorale și pene în cel mai scurt timp posibil și pe lângă cele mai ieftine prețuri.

491

Adresa telegrafică: Brunner Béla, Arad.

Prea stimat Public!

Imi permite a Va atrage binevoitoarea atenție asupra

localului meu de delicatesses

ce se va deschide la 10 Ianuar, unde-mi voi valida bogatele experiențe câștigate ca șef de culină în Budapesta, Viena, Belgrad etc.

Locul meu, va fi provăzut cu delicatessuri indigene și din străinătate precum și cu mâncări reci proprii, de toate soiurile.

În alt apartament al locului este culina caldă, de unde la comandă transportez cele mai fine mâncări și la locuință.

Tot felul de Dejeuneert, Dineuri, Jour, Soirée, Bonfiet și alte comande esecut prompt și cu eleganță.

Deiszler József

Comersant de delicatessuri. el-vul bucătarului de odinioară alui Pohl Károly.

Arad, Piața Libertății Nr. 20.

(Palatul Nádasdy)

FEJÉR ANTAL

pietor de embleme, firme și zugrav

Arad, Strada Rákóczy Nr. 10.

pregătesc potrivit timpului modern

TABELE DE FIRME,

pe sticlă, tinichea, lemn etc.

Tot asemenea zugrăviri cu gust, imitație de lemn natural.

Comande în provincie se savârșesc prompt, cu prețuri foarte moderate.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatru'ui vechi
Aur și argint calcat cumpără
cel mai mare de zi, ori schimb
alte obiecte de aur și arg.

Ujházi Ede

giuvaelier

atelier de gravuri

Arad, Salacz-utca 1. (Andrássy)

(gravuri de monograme, embleme, in)

Execută specialități de giu-

vaere, tot felul de reparări

abatjour etc. Schimbări

de aur și argint conform

cursului de zi.

Comande din provincie să execută

Asortiment de articoli de optica

Reparări de oroloage.

464

Prețuri culante.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai, de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

253

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de care ce a întrebuințarea de apă nesiposă ori murdară nu abzie serviciul Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șarpe potrivite unitare și țevi de cânepă din launtru captușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-utca 27.

Stropitori de vie se primesc spre reparare

Aducem la binevoitoarea cunoștință a p. t. public ca am cumpărat

Prăvălia lui Tămășdan

ce Calea Archiducelui Iosif Nr. 12 (Casa Fodor și Reisinger) și deci mă aflu în plăcuta poziție a face următorul ofert:

Cafea per kgr.

dela 1 fl. în sus.

Clai

dela 2 fl. jum. în sus.

Zahăr

41 cruceri.

Lumânări de stearin per pachet 36 cruceri.

451

Apă minerală, cacao, chocoladă, cognac, rum și licher, specialitatea cea mai fină pentru prețul cel mai echitabil. De serviciu prompt și culant asigurăm on. public cumpărător.

Telefon 373.

Comande se îndeplinesc imediat.

Intreg aranjamentul boltei este de vânzare.

Localul pentru prăvălie se poate da împreună cu pivnița mare și mică cu începere dela 1 Februarie.

Condițiunea principală a

FRUMȘETEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul ac mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöng

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea de loc după o singură folosire.

În urma unei-folosiri îndelungate mitesserii și răcoșii, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

ARAD, Pécskai-ut.